

פרק ספק אכל חלב

מתניתין:

א. אדם שספק לו אם הוא **אכל חלב**⁽¹⁾, ספק **לא אכל**, [ובגמרא יתבאר האם הספק הוא מחמת שהיו לפניו שתי חתיכות האחת של חלב והשניה של שומן, וחשב בתחילה ששתיהן שומן ואכל אחת מהן, ואחר כך נודע לו שאחת מהן היתה של חלב, ואינו זוכר איזו אכל. או שהיתה לפניו רק חתיכה אחת ואכל אותה בהנחה שהיא שומן, ועתה הוא מסתפק שמא אותה חתיכה היתה של חלב]⁽²⁾.

ב. **ואפילו אכל חתיכה בהנחה שהיא שומן ואחר כך נודע לו בודאות שהיא היתה של חלב**, אלא שעתה הוא מסתפק: **ספק יש בו**

בחלב שאכל כשיעור כזית, וספק אין בו כזית⁽³⁾.

ג. וכן אם היו שומן וחלב לפניו, ואכל אחד י"ב-ב מהן מחמת שהיה סבור ששניהם הם שומן, ואחר כך נודע לו שאחד מהם היה חלב, ואינו יודע איזה מהם אכל.

[אבל, אם בשעה שאכל ידע שיש כאן ספק איסור הרי הוא מזיד באכילת ספק איסור, ואינו מביא קרבן]. ועיין בהערה 1.

ד. וכן אם היו אשתו ואחותו עמו בבית. שנג באחת מהן, שבא עליה כי סבר שהיא אשתו, ואינו יודע עתה באיזו מהן שנג, שהוא מסתפק שמא בא על אחותו.

ה. וכן אם היו שבת ויום חול. ועשה מלאכה

3. רש"י מפרש, שזה מקרה בפני עצמו, ואינו המשך למה שנזכר ברישא. דהיינו, שהיתה כאן חתיכה אחת, והיה סבור שומן היא, ואכלה, ולאחר שאכלה נודע לו שהיתה של חלב, אבל מסופק הוא אם היה בה כזית או לאו. ודקדקו האחרונים מדבריו, שדוקא באופן זה יתחייב באשם תלוי, אבל אילו היה כאן גם ספק על חתיכה זו אם היא חלב או שומן, ונמצא שיש כאן ספק ספיקא, ספק חלב או שומן, ואפילו אם תמצא לומר חלב, ספק יש בה כשיעור או לא, אינו מביא אשם תלוי, שהרי בכל התורה אנו מכריעים לקולא מכח ספק ספיקא, וכאן גם כן נכריע מכח הספק ספיקא, שלא אכל כזית חלב. וכן נוקט הלחם משנה [שגגות ח ב] ברעת הרמב"ם. ולקמן בהערה 7 יבואר אי"ה עוד מזה.

1. רש"י ותוס' כתבו, שכל דין זה הוא דוקא כשהיה סבור קודם אכילתו שהוא שומן, ואחר כך נולד לו ספק בזה. אבל אם היה יודע קודם אכילתו שהוא ספק חלב ספק שומן, ואכלו, אינו מביא אשם תלוי. ועיין הערה 12 עוד מענין זה.

2. המנחת חינוך [שטו] מחדש, שהוא הדין כשודאי אכל חלב, אלא שבשעת אכילתו היה ספק קטן ספק גדול, ואחר כך הגדיל בודאי, שהוא חייב באשם תלוי. ומדברי הגרע"ק איגר [שבת לה] מבואר, שהוא הדין, אם עשה ודאי איסור בשוגג, אלא שנסתפק לו אם הקרבן שהביא על חטא אחר, כיפר לו גם על חטא זה, שדינו להביא אשם תלוי. וכעין זה כתב החזו"א [הוריות יד יב].